

Svar till Klas Eklund

Frågan gäller hur vi skall få bästa möjliga sysselsättningsutveckling och tillväxt över en tioårsperiod. Detta kan förmodligen uppnås endast om inflationen reduceras kraftigt.

Klas Eklund har skrivit ett långt svar på min artikel med många intressanta synpunkter som är viktiga att diskutera. Tyvärr är kommentaren skriven på ett sätt som gör det svårt att få grepp på vad som är det fundamentala i vårt meningsutbyte. Eftersom dessa frågor står i centrum för den ekonomisk-politiska debatten just nu, och säkert kommer att göra det under några år framöver, är det viktigt att så exakt som möjligt precisera var de väsentliga åsiktsskillnaderna finns och vad de bottnar i.

Kontentan av min artikel var följande. En relativt hög och variabel inflation i kombination med den slags veliga och halvhjärtade "stop-go"-politik som flertalet västländer hållit på med de senaste 15 åren är förödande. Man måste återvända till en miljö med någorlunda stabil prisnivå och en icke-interventionistisk stabiliseringspolitik. Annars får man inte igång en uthållig ekonomisk tillväxt. Vi måste därför driva ut *inflationsschocken* ur vårt ekonomiska system om vi skall kunna skapa nya, varaktiga sysselsättningstillfällen. USA, Västtyskland, England, Japan och Schweiz kanske har lyckats med detta. I Sverige har vi knappast gjort ett ordentligt försök. I alltför stor utsträckning har vi varit fixerade vid vårt *kostnadsproblem*, vilket vi trott oss lösa genom ständiga devalveringar. Vi löser emellertid inte våra stabiliseringspolitiska problem genom att bara rätta till kostnadsläget (utbudspolitik) *temporärt* och undvika att ge oss i kast med *inflationsschocken*, dvs även efterfrågesidan.

I början av sin kommentar säger Eklund att jag nog har rätt, men "denna fastare efterfrågepolitik måste kompletteras med en utbudspåverkande politik". Detta är ett klart missförstånd. Jag sade att utbudspolitiken behöver kompletteras med en fastare efterfrågepolitik.

Eklund fortsätter med att utveckla en modell för analys av en utbudsschock. Denna illustreras i figur 1 i hans artikel. Han säger att vi startar från ett läge i jämvikt, dvs utbud lika med efterfrågan. Observera dock att han har inflationen på den vertikala axeln och att den i jämvikt inte är noll, utan kanske 6—7 procent som år 1973. En oljeprishöjning eller en lönekostnadsökning innebär en engånghöjning av *prisnivån*, inte av inflationstakten. Den senare ökar en tid efter chocken, men faller sedan tillbaka till den ursprungliga nivån i avsaknad av en ny oljeprisökning året därpå.

Det som brukar kallas "the core inflation rate" förblir densamma om efterfrågesidan hålls konstant. Graden av extra stor arbetslöshet, och dess utsträckning i tiden, beror på hur snabbt reallönerna anpassas nedåt som svar på den reala beskattning av ekonomin som oljeprishöjningen innebär.

Vad vi nu bör diskutera är enligt min mening inte i första hand agerandet efter en oljeshock, även om möjligheten av en ny oljeprishöjning skulle kunna motivera en sådan diskussion. Den centrala frågan är i stället hur vi blir av med vår inflation. Eklund synes därvid häv-

da att jag skulle anse att "vi måste välja alternativet som *direkt* slår ut i högre arbetslöshet, för att ha en chans att kunna svälta ut inflationen". Han säger vidare att jag skulle ta för lätt på de sociala kostnaderna av en sådan politik.

Sysselsättning och tillväxt inom en tioårsperiod

Men jag har nog samma negativa värdering av arbetslöshet som Klas Eklund, vilket jag tidigare förklarat för honom. *Det är dock inte detta frågan gäller.* Enligt min uppfattning handlar det om hur vi på t ex en tioårsperiod får bästa sysselsättningsutveckling och tillväxt. Detta kan sannolikt uppnås först om inflationen avlägsnas ur systemet och grunden läggs för en sund ekonomi, vilket naturligtvis även innefattar vissa andra åtgärder.

Om Klas Eklund skall bli trovärdig måste han antingen säga att han accepterar nuvarande inflation eller förklara hur man kommer ur inflationen utan sociala kostnader. Min ståndpunkt är att de sociala kostnaderna på sikt blir lägre om vi avskaffar inflationen, även om de ökar på kort sikt. Hur stora de blir på kort sikt beror på med vilken kraft och *trovärdighet* en sådan politik bedrivs.

Eklund hävdar också att en åtstramning av efterfrågesidan leder till en stor ökning av arbetslösheten och att denna ökade arbetslöshet inte är "socialt ac-

ceptabel". I frågan om vad man då egentligen skall göra är han emellertid förvånansvärt tyst. Han synes dock hålla med om att man behöver skärpa efterfrågepolitiken. Sedan måste den kompletteras med utbudsstimulerande åtgärder. Han nämner där helt hastigt att man måste försöka bryta upp "indexeringar, följsamhetsklausuler och förtjänstutvecklingsgarantier".

Det verkar som om Eklund fått intrycket att jag enbart förordade efterfrågebegränsningar. Tvärtom framhöll jag att den "strukturella" arbetslösheten ökat högst påtagligt sedan 1960-talet. Den svenska arbetslösheten är säkert uppskattningsvis omkring 8 procent om man räknar med all "dold" arbetslöshet. Enligt min bedömning beror en icke obetydlig del av denna på faktorer som mycket höga marginalskatter liksom på senioritetsregler samt en fastlåst och felaktig lönestruktur.

Om regeringen skall driva en låginflationspolitik måste man sänka den totala efterfrågan, vilket bl a innebär en klar minskning av budgetunderskottet. Detta är ett *nödvändigt* villkor. Dessutom måste man signifikant sänka marginalskatterna. Regeringen har emellertid inte antytt någon vilja att följa en sådan linje. Man verkar i stället fortsätta med stormsteg längs den väg med ständiga skattehöjningar som vi vandrat de senaste 15 åren. Resultatet blir inte ökad flexibilitet på utbudssidan. Av erfarenhet vet vi numera att resultatet i stället blir hög inflation *och* hög arbetslöshet.